

V Praze 10. 8. 2016
Čj. OVA: 1019/16

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále "předkladatel") předkládá k projednání návrh zákona, kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále "návrh").

Cílem návrhu je dle předkladatele zejména **zprehlednění systému plateb záloh na nemocenské pojištění osobám samostatně výdělečně činným** (dále OSVČ), a **úprava nesrovnalostí týkajících se nabíhání penále u dlužníků**, kteří čekají na rozhodnutí soudu o vstupu do insolvenčního řízení. Návrh má dále napravit současný stav, kdy se vymáhá penále z neuhrazeného pojistného u promlčených pohledávek.

Předkladatel ve zprávě uvádí, že OSVČ se za současného právního stavu dostávají do nepříjemné situace, kdy vinou neporozumění systému placení pojistného na nemocenské pojištění zpětně za uplynulý měsíc přicházejí o nárok na jeho plnění, protože v době sociální události (např. pracovní neschopnosti) již opomenou zaplatit pojistné za uplynulý měsíc, čímž se dostávají do role dlužníka a ztrácejí nárok na dávky nemocenského pojištění. Předkladatel proto navrhuje placení pojistného nikoliv za uplynulý, ale za probíhající měsíc. Návrh také umožňuje mírnější přístup v případě opomenutí platby jedné měsíční zálohy: vedle nově upravené splatnosti pojistného bude OSVČ umožněno zaplatit pojistné na nemocenské pojištění i za předchozí měsíc, aniž by došlo k jeho zániku, a dále bude toto umožněno u záloh na pojistné na důchodové pojištění, aniž by vzniklo penále.

V oblasti insolvencí přichází návrh s nápravou současného stavu, kdy fyzické či právnické osobě čekající na rozhodnutí soudu o vstupu do insolvenčního řízení nabíhá penále za neuhrazené pojistné. Předkladatel navrhuje posunout začátek období neplacení penále na termín zahájení insolvenčního řízení, avšak jen v případech, kdy insolvenční návrh nebyl zamítnut, odmítnut nebo bylo insolvenční řízení zastaveno podle § 142 insolvenčního zákona, a současně zahrnout mezi způsoby řešení úpadku plátce pojistného rovněž oddlužení. Návrh také umožňuje nevyžadovat placení penále u pohledávek, které již byly promlčeny.

Tento návrh neimplementuje legislativu EU.

II. Připomínky a návrhy změn

MPSV předkládá návrh dle svých slov na základě zkušeností České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a okresních správ sociálního zabezpečení (OSSZ) a dále na základě návrhů

a připomínek OSVČ (viz str. 3 Důvodové zprávy). Ve zprávě RIA se uvádí, že „cílem je zjednodušení systému zejména v placení pojistného na nemocenské a důchodové pojištění“. Předkladatel dle ZZ RIA konzultoval návrh s celou škálou více či méně zainteresovaných subjektů, včetně soukromé společnosti Škoda auto. Vzhledem k potřebě neutrálního přístupu k podnikatelským subjektům a vzhledem k tomu, že návrh se týká zejména OSVČ by bylo vhodné vyjasnit účel této konzultace.

Komora daňových poradců se jako jeden z oslovených subjektů vyjádřila k návrhu negativně s námitkou, že snahou státu by mělo být sjednocování systémů plateb všech záloh na pojistné, daní a záloh na zdravotní pojištění, nikoliv jejich další komplikování. **Předkladatel se však jinými možnými cestami vedoucími ke kýženému cíli nezabývá.** K posouzení nabízí pouze variantu nulovou, tj. současný stav a dále variantu, kterou nazývá „Změny v pojištění OSVČ“ (viz str. 3 ZZ RIA). Ochrany OSVČ v případě neporozumění systému plateb za uplynulý měsíc by však bylo možné docílit například jejich lepším informováním, zpřehledněním a zjednodušením povinností či paralelně navrhovaným mírnějším posuzováním v případě opoždění jedné platby. Bez řádného posouzení této a dalších možných variant a jejich přínosů a nákladů nelze učinit závěr, která cesta je nejvhodnější. Vyhodnocení nákladů a přínosů jediné navrhované varianty pak postrádá informační hodnotu. U uváděných částek na úpravu informačních systémů by také bylo vhodné alespoň stručně uvést způsob jejich výpočtu či jiného určení.

Přestože se dle předkladatele jedná o provozně-technické úpravy v oblasti sociálního pojištění, jejich implementace může paradoxně dále **zkomplikovat administraci povinností OSVČ vůči státu** a každopádně přináší další změny, o kterých se OSVČ musí informovat a musí se jim přizpůsobit. Jakkoliv je patrně záměr předkladatele chvályhodný, pro nalezení optimálního legislativního řešení by bylo potřeba porovnat více možných variant řešení.

Předloženým návrhem se **mění i zákon o důchodovém pojištění, ke kterému není zpracována zpráva RIA**, přestože jde často o zásadní změny popsané v důvodové zprávě jako např. omezení možnosti zneužívání dobrovolného pojištění opětovným zavedením podmínky, že na dobrovolném pojištění může mít účast jen osoba, která již v minulosti měla k pojištění skutečný vztah. Takováto změna zcela jistě zasluhuje podrobnější analýzu dopadů a měla by se ve zprávě objevit. Také při změně zákona o nemocenském pojištění se v důvodové zprávě uvádí nezbytnost změny právní úpravy např. dočasné pracovní neschopnosti, kterou si přivodil pojištěnec sám jako bezprostřední následek své opilosti s tím, že se bude vyplácet poloviční výše výplaty nemocenského od počátku a nečeká se na vyvrácení podezření. I takováto v podstatě pozitivní změna ve prospěch pojištěnců vyžaduje uvedení podrobnějších údajů o dopadu. Rovněž zcela nově zaváděné zástavní právo i pro pohledávky na nemocenském pojištění vyžaduje bližší informace o dopadech, z nichž lze dovodit nezbytnost požadavku na tuto změnu.

III. Závěr

Komise pro hodnocení dopadů regulace zprávu z hodnocení dopadů regulace nepřijímá a doporučuje předkladateli dopracovat zprávu RIA o výše uvedené připomínky

Vypracoval: Mgr. Jan Matoušek
Ing. Jiří Nekovář

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc., v. r.
předsedkyně komise